

Nr 40

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 33 § och 40 § 2 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960 (nr 74).

Genom en den 17 februari 1967 dagtecknad proposition, nr 53, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till lag om ändrad lydelse av 33 § och 40 § 2 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960 (nr 74).

Lagförslaget har följande lydelse.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 33 § och 40 § 2 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960
(nr 74)

Härigenom förordnas, att 33 § och 40 § 2 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

33 §.

I de fall, då skyldighet föreligger att söka byggnadslov, ankommer det på byggnadsnämnden att vid prövning av ansökan om sådant lov tillse, att byggnadsföretaget överensstämmer med bestämmelserna i detta kapitel och med stöd därav meddelade föreskrifter. *I fråga om anläggning eller byggnad, som avses i 24 § 1 mom. 1—3, så ock i fråga om bergfast skyddsrum skall av byggnadsnämnd meddelat lov till nybyggnad av nämnden underställas länsstyrelsens prövning i de hänseenden nyss sagts.*

I de fall, då skyldighet föreligger att söka byggnadslov, ankommer det på byggnadsnämnden att vid prövning av ansökan om sådant lov tillse, att byggnadsföretaget överensstämmer med bestämmelserna i detta kapitel och med stöd därav meddelade föreskrifter.

Vill någon, — — — — — tillhör kronan.

Vad i — — — — — till nybyggnad.

40 §.

2 mom. Därest åtgärd, — — — — — kostnaderna därför.

I den mån kostnaderna icke täckas av statsmedel, skola de årligen fördelas mellan kommunerna i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som inom varje kommun eller del av kommun påförts de skattskyldiga vid nästföregående års tax-

I den mån kostnaderna icke täckas av statsmedel, skola *kostnaderna eller, om dessa hava bestritts genom lån, amortering och ränta på lånet* årligen fördelas mellan kommunerna i förhållande till det antal skatte- kronor och skatteören, som inom

ering till allmän kommunalskatt. Påstår kommun, att särskilda skäl finnas för annan fördelningsgrund, såsom att vidtagen åtgärd kan antagas bliva till särskilt gagn för viss kommun, eller uppkommer eljest tvist mellan kommunerna beträffande skyldigheten att bidra till kostnaderna, äger länsstyrelsen efter framställning förordna, hur fördelningen skall ske. Sådan framställning skall göras sist inom tre månader efter det kommun anmodats erlægga sin kostnadsandel eller, om framställningen göres av kommun, som förskjutit kostnaderna, efter utgången av det kalenderår, under vilket desamma förskjutits. Till den kommun, som förskjutit kostnaderna, hava övriga kommuner att i överensstämmelse med fördelning som nu sagts utgiva på dem belöpande andelar.

varje kommun eller del av kommun påförts de skattskyldiga vid näst föregående års taxering till allmän kommunalskatt. Påstår kommun, att särskilda skäl finnas för annan fördelningsgrund, såsom att vidtagen åtgärd kan antagas bliva till särskilt gagn för viss kommun, eller uppkommer eljest tvist mellan kommunerna beträffande skyldigheten att bidra till kostnaderna, äger länsstyrelsen efter framställning förordna, hur fördelningen skall ske. Sådan framställning skall göras sist inom tre månader efter det kommun anmodats erlægga sin kostnadsandel eller, om framställningen göres av kommun, som förskjutit kostnaderna, efter utgången av det kalenderår, under vilket desamma förskjutits. Till den kommun, som förskjutit kostnaderna, hava övriga kommuner att i överensstämmelse med fördelning som nu sagts utgiva på dem belöpande andelar.

Vad i — — — — — nu sagts.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Föredraganden

Föredraganden, statsrådet Lundkvist, har anfört följande:

Underställning av byggnadslov

Skyldighet att bygga enskilda skyddsrum föreligger f. n. i huvudsak bara i orter med omkring 5 000 eller flera invånare. Regleringen i civilförsvarslagen, civilförsvarskungörelsen och civilförsvarsstyrelsens föreskrifter av hur enskilda skyddsrum skall anordnas innefattar både detaljerade tekniska bestämmelser och mera allmänna föreskrifter, t. ex. om var skyddsrum skall placeras, hur många personer det skall rymma och vilken grad av skydd det skall ge. Enligt 33 § civilförsvarslagen utövar byggnadsnämnden, när byggnadslov måste sökas, den närmaste tillsynen av att dessa bestämmelser följs. I fråga om vissa skyddsrum skall emellertid nämndens byggnadslov också underställas länsstyrelsens prövning.

Denna skyldighet att underställa byggnadslov, som saknar motsvarighet i andra författningar, har varit motiverad av att byggnadsnämnderna inte alltid har haft tillgång till den expertis som behövs för att i mer komplicerade fall bedöma ärendena. Överståthållarämbetet anför nu att byggnadsnämnderna i dag i allmänhet har sådan expertis för granskning av skyddsrummens tekniska konstruktion. Ämbetet föreslår därför att länsstyrelsens prövning begränsas till att avse skyddsrummens storlek och placering samt deras utformning i stort.

Även jag anser, i likhet med samtliga remissinstanser, att byggnadsnämndernas förutsättningar att fullgöra sin tillsynsskyldighet i fråga om skyddsrummen har väsentligt förbättrats sedan statsmakterna år 1960 senast tog ställning till skyldigheten att i vissa fall underställa byggnadslov länsstyrelsens prövning. Enligt min mening gäller detta alla de frågor som i denna ordning överprövas av länsstyrelsen. Med hänsyn härtill anser jag i likhet med civilförsvarsstyrelsen att det bör övervägas om inte underställningsskyldigheten kan slopas helt.

För en sådan reform talar vidare att underställningsskyldigheten ofta fördröjer ärendena och att den är administrativt betungande för länsstyrelserna. I länsstyrelsens uppgift att handha ledningen av civilförsvaret i länet ingår att se till att enskilda på rätt sätt fullgör sina skyldigheter att anordna skyddsrum. Det kan ske bl. a. genom att länsstyrelsen i fråga om sådana skyddsrumbyggen som bereder problem lämnar råd och anvisningar till byggnadsnämnderna och ställer sin expertis på området till nämndernas förfogande samt följer nämndernas arbete i stort. Frigörs länsstyrelserna från överprövningen av byggnadsloven får de ökade möjligheter till sådan verksamhet. Det synes mer ändamålsenligt att länsstyrelserna bereds sådana möjligheter än att de binds vid en prövning av en viss grupp av byggnads-

lovsärenden, i synnerhet som enligt vad som har sagts under remissbehandlingen de största problemen inte hänför sig enbart till denna grupp.

Man har enligt min mening anledning att räkna med att byggnadsnämnderna, när prövningen av ärende om byggnadslov bereder verkliga problem, tillgodogör sig den sakkunskap som länsstyrelserna på detta sätt finge tillfälle att ställa till förfogande. Med hänsyn härtill behöver man inte befara några menliga verkningar av att underställningsskyldigheten slopas.

För vissa skyddsrum som enligt nuvarande bestämmelser underställs länsstyrelsens granskning i byggnadslovsärendet utgår statsbidrag. I dessa fall gör civilförsvarsmyndigheterna en granskning i samband med statsbidragsgivningen. Denna granskning måste anses fullt tillräcklig.

På grund av vad jag nu har anfört föreslår jag att 33 § civilförsvarslagen ändras så, att byggnadslov i fråga om skyddsrumbyggen inte längre skall underställas länsstyrelsens prövning.

Fördelningen av kostnader för gemensamma kommunala civilförsvarsåtgärder

Enligt 40 § 2 mom. civilförsvarslagen skall vissa kostnader för kommunala civilförsvarsåtgärder som hänför sig till två eller flera kommuner i samma civilförsvarsområde förskjutas av en av kommunerna samt årligen fördelas mellan kommunerna, i regel i förhållande till skatteunderlaget i varje kommun. Kostnader för gemensamma anläggningar — dvs. i huvudsak vissa skyddsrum och andra byggnadsanordningar vilka nästan utan undantag brukar vara gemensamma för hela civilförsvarsområdet — fördelas i allmänhet i samband med att anläggningen är färdig och slutligt beslut om statsbidrag för anläggningen meddelas. Kommunerna betalar därvid i ett belopp ersättning till den kommun som har förskjutit kostnaden. Det förekommer emellertid också att kostnaden fördelas under hela anläggningstiden så att ersättning betalas allt eftersom olika kostnadsbelopp förfaller till betalning.

Gemensamma anläggningskostnader betalas alltså i deras helhet senast i samband med att anläggningen är färdig. Sedan anläggningen har börjat betalas eller sedan den har slutbetalats kan emellertid kretsen av de kommuner som en anläggning skall betjäna förändras genom att kommuner eller kommundelar förs över från ett civilförsvarsområde till ett annat. Sker sådana förändringar innan anläggningen tas ur bruk, kan det sägas att kommun som lämnar kretsen gör en ekonomisk förlust medan kommun som träder in i kretsen gör en vinst. Särskilt för en kommun som lämnar kretsen kan detta te sig orättvist, i synnerhet om kommunen i ett annat civilförsvarsområde på nytt drabbas av kostnader för en motsvarande anläggning. Olägenheter av det slag som jag nu har berört kan tänkas i något fall påverka en kommuns inställning till frågan om att genomföra en planerad ändring i kommunindelningen.

För att undanröja sådana olägenheter föreslår nu 1964 års skyddsrumskommitté att kostnader för gemensamma anläggningar inte längre skall betalas på en gång utan att de skall slås ut under en längre tid, som motsvarar den under vilken anläggningen beräknas vara i drift, och att de skall bestridas med årsavgifter från de kommuner som under året hör till civilförvarsområdet.

Kommitténs förslag bygger på principen att varje kommun skall delta bara i den del av kostnaden för en gemensam anläggning som svarar mot den nytta kommunen har av anläggningen. Bland remissinstanserna har ingen annan mening kommit till uttryck än att detta förslag är ägnat att leda till en rättvisare ordning för kostnadsfördelningen vid ändringar av indelningen i civilförvarsområden.

Sedan år 1965 har vid indelningen av landet i civilförvarsområden i allmänhet planerna för länens indelning i kommuner följts. Det innebär att i områdena ingår antingen hela kommuner som avses komma att bestå oförändrade eller kommuner och kommundelar som avses tillsammans komma att bilda en eller flera kommuner (kommunblock). Bara när kommuner eller kommundelar som hör till samma kommunblock ligger i olika län skär gräns för civilförvarsområde kommunblocksgräns. Detta är fallet i fråga om 15 kommuner och 16 delar av kommuner.¹

Så länge det nuvarande sambandet mellan indelningen i civilförvarsområden och planerna för kommunindelningen upprätthålls kommer alltså överföringar av kommuner och kommundelar från ett civilförvarsområde till ett annat att bli relativt sällsynta. Jag anser det emellertid ändå vara angeläget att i enlighet med kommitténs förslag få till stånd en rättvisare kostnadsfördelning mellan kommuner som berörs av ändringar i civilförvarsområdesindelningen.

Om det skall ske måste emellertid, som kommittén och remissinstanserna framhåller, de medel som behövs för att bestrida anläggningskostnader antingen kunna lånas upp eller kunna förskjutas av staten. Det synes nämligen uteslutet att den kommun som i första hand svarar för kostnaden skall förskjuta de andra kommunernas andel av denna under någon längre tid efter det att anläggningen har blivit färdig.

I likhet med riksrevisionsverket anser jag att staten inte bör svara för finansieringen. I allmänhet lär emellertid den kommun som skall förskjuta kostnaden kunna få lån som dels täcker hela kostnaden och dels får amorteras under en tid som i stort sett svarar mot hela den tid anläggningen beräknas vara i bruk. Genom att sålunda bestrida kostnaden med låne-medel får kommunen anses ha fullgjort sin skyldighet att förskjuta kostnaden. Kommunen torde kunna påräkna Kungl. Maj:ts tillstånd att ta upp lån för ändamålet i samma utsträckning som för övriga kommunala in-

---

¹ Jfr kungörelsen den 30 december 1966 (nr 757) om rikets indelning i civilförvarsområden och kungörelsen den 21 maj 1964 (nr 162) om fastställda planer för länens indelning i kommuner.

vesteringar som enligt gällande grunder brukar bedömas som lånetillståndsberättigande.

Jag anser det därför vara tillräckligt att hänvisa kommunerna till att lånevägen finansiera kostnaderna för gemensamma anläggningar. I de fall där denna möjlighet utnyttjas bör fördelningen mellan kommunerna avse amorteringarna och räntan på lånet och inte som f. n. hela anläggningskostnaden. Jag förordar att 40 § 2 mom. civilförsvarslagen ändras så att en fördelning i enlighet härmed kan ske.

Den föreslagna ordningen kan tillämpas också på anläggningar som redan har påbörjats när den föreslagna ändringen i civilförsvarslagen träder i kraft. Som kommittén förordat bör emellertid någon omfördelning inte ske av kostnader som redan har fördelats vid nämnda tidpunkt.

Utskottet

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 53.

Stockholm den 18 april 1967

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Strand, fru Carlqvist, herr Hübinette, fru Hamrin-Thorell, fru Nilsson, herrar Eric Carlsson, Wanhainen* och Kilsmo*;
från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, fru Ekendahl*, fröken Sandell, herrar Johansson i Södertälje, Fredriksson, Edlund, Jonsson och Larsson i Öskeviksby.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.